Relacje Kościół – państwo na Górnym Śląsku w latach 1945–1989. Konflikt ideologiczny

***Relacje Kościół – państwo na Górnym Śląsku w latach 1945–1989. Konflikt ideologiczny*, red. Adam Dziurok, Katowice–Warszawa 2019, 416 s., ISBN: -978-83-8098-574-2**

Niniejszy tom, zawierający 13 artykułów historyków z Katowic, Opola i Warszawy, ukazuje konflikt w relacjach Kościół – państwo na kilku płaszczyznach: specyfiki lokalnej, rozmów duchowieństwa z przedstawicielami władz, prasy, zaangażowania społeczno-politycznego duchowieństwa, szkolnictwa oraz pielgrzymowania.

Na początku skupiono się na kwestii górnośląskiego oblicza konfliktu ideologicznego Kościół – państwo. Doktor Andrzej Grajewski zwrócił m.in. uwagę na potrzebę komparatystyki podczas prowadzenia badań nad historią Kościoła w poszczególnych regionach, a także zaproponował nowe ramy narracji chronologicznej w odniesieniu do dziejów Kościoła na obszarze Górnego Śląska. Redaktor tomu, dr hab. Adam Dziurok, prof. UKSW, skupił się na przedstawieniu problemów natury światopoglądowej, które pojawiały się podczas rozmów przedstawicieli władz partyjno-państwowych z duchownymi na terenie województwa śląskiego/katowickiego w okresie stalinizmu.

W kolejnych dwóch tekstach skupiono się na perspektywie prasowej. Z jednej strony ukazano sposób relacjonowania stosunków państwowo-kościelnych w 1945 r. na łamach tygodnika „Gość Niedzielny” – wydawnictwa kurii diecezjalnej w Katowicach (tekst autorstwa ks. dr. Rafała Śpiewaka), z drugiej zaś zaprezentowano antykościelne treści publikowane przez katowicki miesięcznik ateistyczny „Myśl Wolna” (tekst dr Łucji Marek).

Trzeci blok tekstów obejmuje kwestię aktywności społeczno-politycznej grupy duchownych określanych jako „księża patrioci” oraz próby wychowania lojalnych kapłanów. Doktor Jacek Żurek poruszył sprawę regionalizmu w tym środowisku na Górnym Śląsku, dr Adriana Dawid zaprezentowała aktywność kapłanów województwa opolskiego w Komitecie Obrońców Pokoju, zaś ks. prof. Jerzy Myszor poddał analizie próby uzyskania wpływu przez władze komunistyczne na formację do kapłaństwa, zarówno w Śląskim Seminarium Duchownym w Krakowie, jak i poprzez powoływanie alumnów do służby wojskowej.

Problem oświaty i wychowania jako pola konfrontacji ideologicznej między Kościołem a państwem zaprezentowano w trzech odsłonach. Najpierw ukazano tę kwestię w szerokiej

perspektywie chronologicznej (1950–1988) na przykładzie województwa opolskiego (dr Zbigniew Bereszyński). Następnie skupiono się na jednym konkretnym przypadku służebniczki, siostry Anny Dyllus, która trafiła do obozu pracy za nauczanie religii (tekst dr. hab. Andrzeja Szymańskiego). W napisanym przez dr Annę Badurę ostatnim artykule w tym bloku omówiono akcję dekrucyfikacyjną w szkołach województwa katowickiego w latach 1984–1985.

Trzy ostatnie artykuły podejmują problematykę pielgrzymowania i roli górnośląskich sanktuariów (w Piekarach Śląskich i Turzy Śląskiej) w okresie PRL. Najpierw ks. dr hab. Arkadiusz Wuwer omówił relacje państwowo-kościelne na Górnym Śląsku w świetle wystąpień biskupów katowickich podczas stanowych pielgrzymek mężczyzn do Piekar Śląskich, a dr Kornelia Banaś zajęła się „kościelną propagandą wizualną" podczas tych pielgrzymek. W ostatnim tekście ks. dr hab. Henryk Olszar zaprezentował funkcjonowanie sanktuarium maryjnego w Turzy Śląskiej w realiach państwa komunistycznego.

Prezentowane teksty stanowią przyczynek do lepszego poznania problemu konfrontacji ideologicznej między Kościołem katolickim a państwem rządzonym przez komunistów w wymiarze lokalnym. Można wyrazić nadzieję, że tom będzie inspiracją do dalszych badań i refleksji nad tym fundamentalnym zagadnieniem w kontekście relacji państwowo-kościelnych w PRL.

PLIKI DO POBRANIA

SPIS TREŚCI – Relacje Kościół – państwo na Górnym Śląsku w latach 1945–1989. Konflikt ideologiczny (pdf, 846.98 KB) 25.03.2019 16:00

Gdzie kupić publikacje:

Punkt sprzedaży